

Pravilnik o zaštiti na radu u šumarstvu ("Sl.list SRBiH", broj: 20/85)

I - OPŠTE ODREDBE

Članak 1.

Ovim pravilnikom propisuju se posebne mjere zaštite na radu za radnike koji obavljaju određene poslove odnosno radne zadatke na otvorenom prostoru u šumarstvu u osnovnoj i drugoj organizaciji udruženog rada, radnoj zajednici, ugovornoj organizaciji udruženot rada, zemljoradničkoj i drugoj zadruzi i drugim oblicima udruživanja rada i sredstava (u daljem tekstu: osnovna organizacija) i za radne ljude koji samostalno obavljaju djelatnost ličnim radom sredstvima u svojini građana, građanskih pravnih lica i građana ako se koriste dopunskim radom drugih lica (u daljem tekstu: poslodavac).

Poslovima odnosno radnim zadacima sa posebnim uslovima rada u šumarstvu, u smislu prethodnog stava smatraju se određeni poslovi odnosno radni zadaci na: sječi i uzgoju šume; izradi, prevozu, manipulaciji i uskladištavanju drvnih sortimenata; uređivanju šuma; branju šumskog sjemena u krošnjama stabala; smolarenju i rukovanju opasnim i štetnim materijama (zaštita šumskog bilja, drveća, drvenih sortimenata i sl.),

Članak 2.

Ukoliko ovim pravilnikom nisu propisane posebne mjere zaštite na radu za oruđa za rad, objekte, opremu i druga sredstva rada koja se koriste u šumarstvu, primjenjivaće se odgovarajući propisi kojima se te mjere bliže uređuju.

Članak 3.

Poslove odnosno radne zadatke iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika mogu obavljati radnici koji ispunjavaju uslove utvrđene samoupravnim opštim aktom osnovne organizacije i ugovorom o zapošljavanju radnika i poslodavaca.

Članak 4.

Pri obavljanju poslova odnosno radnih zadataka iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika, na radilištu se moraju nalaziti najmanje dva radnika na udaljenosti sa koje se mogu vidjeti ili čuti.

Članak 5.

Oruđa za rad, oprema, alat i druga sredstva rada koja radnici upotrebljavaju pri obavljanju poslova odnosno radnih zadataka iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika moraju se zaštititi i održavati u ispravnom stanju i poslije upotrebe odložiti ia određeno mjesto.

Prije početka rada. u toku rada i pri izmjeni tehnologije i sredstava rada radnici se obavezno upoznaju sa opasnostima i štetnostima na poslovima odnosno radnim zadacima iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika.

Članak 6.

Radnicima koji obavljaju određene poslove odnosno radne zadatke iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika. moraju se obezbijediti odgovarajuća sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu, a radnici su dužni da ih namjenski upotrebljavaju, da njima pažljivo rukuju i da ih održavaju u ispravnom stanju.

Članak 7.

Zabranjeno je svako obavljanje poslova odnosno radnih zadataka iz člana 1. stav 2. ovog pravilnika pod nepovoljnim vremenskim i drugim uslovima koji bi ugrožavali bezbjednost radnika na radu.

II - ELABORAT O UREĐENJU RADILIŠTA

Članak 8.

Prije početka radova na radilištu u šumarstvu izrađuje se elaborat o uređenju radilišta i obezbjeđuje izvođenje radova prema tom elaboratu. Elaborat iz prethodnog stava osnovna organizacija odnosno poslodavac dostavlja nadležnom organu inspekcije rada najmanje osam dana prije početka rada na radilištu

Članak 9.

Elaborat o uređenju radilišta u šumarstvu sadrži:

1. obezbjeđenje radilišta od prisustva ne zaposlenih lica na mjestima sječe stabala i drugih poslova vezanih za šumsku proizvodnju (posebnim oznakama, zvučnim signalom ili prisustvom dežurnog radnika);
2. način rada pri obaranju stabala;
3. određivanje mjesta, prostora, razmještaja i uskladištavanja trupaca, oblovine, ogrevnog i drugog drveta;
4. postupak i način utovara i istovara drvnih sortimenata i drugih materijala;
5. određivanje mjesta, prostora i načina razmještaja građevinskog materijala;
6. izgradnja i uređenje objekata, i prostoraza čuvanje opasnih materijala (naftini dergavati, eksploziv, kapisle, fitilji i dr.);
7. način prenošenja i upotreba naftinih darivata eksplozivnih materijala i hemijskih sredstava za zaštitu šumskog bilja i drvnih sortimenata na radilištu;
8. način obilježavanja i obezbjeđenja opasnih zona na radilištu;
9. mjere i sredstva protupožarne zaštite na radilištu;
10. određivanje oruđa za rad i mehanizovani pogon, stočnih zaprega i njihov smještaj na radilištu;
11. uređenje električnih instalacija za pogoi i osvjetljenje na šumskim radilištima;
12. način zaštite radnika od pada sa visine;
13. određivanje poslova odnosno radnih zadataka sa posebnim uslovima rada, vrste i količine potrebnih sredstava i opreme za ličnu zaštitu;
14. mjere bezbjednosti za vrijeme sječe stabala u blizini prometnih puteva;
15. način organizovanja dojavne službe i službe za pružanje prve pomoći i hitne medicinske pomoći na radilištima;
16. način organizovanja smještaja i ishrane ili prevoza radnika na rad i sa rada;
17. druge mjere neophodne za zaštitu radnika na radu.

III - MJERE ZAŠTITE NA POJEDINIM POSLOVIMA

1. Sječa stabala

Članak 10.

Sječa stabala ne smije se vršiti:

1. za vrijeme jakih vjetrova, oluje; mećave, grmljavine i kad postoji opasnost od lavina;
2. na jako strmom terenu gdje nije moguće obezbijediti sigurne uslove rada;
3. kada zbog poledice postoji opasnost od povreda.
4. kada pada kiša veći dio dana ili snježi pokrivač dovodi u pitanje sigurnost na radu;
5. kada je visok vodostaj i na poplavljenim terenima;
6. kada je temperatura ispod 2b5°K (18C);
7. po mraku i za vrijeme guste magle kada se ne vide vrhovi stojećih stabala koja se sijeku.

Samoupravnim opštim aktom odnosno kolektivnim ugovorom i ugovorom o zapošljavanju bliže se određuju uslovi pod kojim radnici ne smiju obavljati poslove odnosno radne zadatke na sječi, stabala.

Članak 11.

U sjekačkoj grupi moraju se nalaziti najmanje dva radnika, a rad se organizuje tako da se radnici smjenjuju u pojedinim fazama rada.

Na sječi i obradi stabala motornom pilom radnik može raditi najduže dva sata neprekidno, odnosno četiri sata sa prekidima u toku jednog dana

Članak 12.

Prije sječe stabala sjekač utvrđuje smjer pada stabla, uzimajući u obzir opasnosti koje mu prijete posebno u uslovima guste sastojine, jako strmog i stjenovitog terena, nagnutih, šupljih, djelimično sasušeni stabala i stabala sa jednostranom krošnjom.

Pri utvrđivanju smjera pada stabla uzima se u obzir težište stabla, mogućnost povlačenja sjekača, dalja obrada oborenog stabla, uslovi izvlačenja drvnih sortimenta i prirodne prepreke.

Članak 13.

Na strmom terenu zabranjen je rad jedne grupe sjekača iznad druge.

Sječa se mora vršiti uvijek odozdo na gore.

Pri sječi stabala, jedna grupa sjekača od druge grupe sjekača mora biti udaljena najmanje za dvostruku dužinu stabala koja se sijeku.

Članak 14.

Sa strane na koju treba da padne stablo mora se na panju napraviti klinasti zasjek dubok 1/3 do 1/4 nrečnika stabla čiji ugao iznosi približno 35 stepeni, iz kojeg se očiste svi ostaci drveta, a rez pile sa suprotne strane mora biti blago nagnut (25 stepeni) prema zasjeku i završavati na 3-5 cm izvad donjeg ruba zasjeka.

Članak 15

Početak padanja stabla mora se blagovremeno najaviti susjednim grupama radnika unaprijed ugovorenim zvučnim, odnosno drugim znakom, dovoljno jakim da ga mogu čuti svi radnici koji se nalaze u opasnom prostoru, a sjekači se povlače suprotno od smjera pada stabla, lijevo ili desno pod uglom od oko 45 stepeni. Prostor oko stabla i smjer povlačenja sjekača mora biti unaprijed oslobođen svih prepreka.

Ukoliko se sječa vrši u blizini ili iznad prometnog puta, stambenih ili drugih objekata, moraju se preduzeti odgovarajuće mjere bezbjednosti protiv otiskavanja stabala i drugog materijala na pomenute objekte.

Sjekači su dužni da osiguraju bezbjednost svih lica od stabla koja padaju, otiskivanja stabala i drugog materijala.

Članak 16.

Uklještena stabla (zaustave) obaraju se na bezbjedan način, upotrebom odgovarajućih tehničkih pomagala (traktorom, čekrkom, kablom, capinama, čakljama, polugama i sl).

Sjekačka grupa ne smije napustiti mjesto sječe dok ne obori ukliješteno stablo, a ukoliko to ne može učiniti, obavezna je da opasno mjesto vidno obilježi i o tome obavijesti odgovornog radnika u osnovnoj organizaciji odnosno poslodavca.

Članak 17.

Zabranjeno je istovremeno podsijecanje i podrezivanje više stabala, rušenje jednog stabla pomoću drugog, vađenje stabla zajedno sa panjem (kotličenje) i sječa pri dnu šupljih ili trulih stabala za vrijeme vjetra.

Ako je na jednom panju izraslo više stabala, prilikom sječe svako stablo se obara pojedinačno

Članak 18

Pri sječi stabala zabranjuje se upotreba sjekire kao klina.

Kada se sječa obavlja motornom pilom, za određivanje smjera pada stabla upotrebljavaju se klinovi od tvrdog drveta.

Smjer pada stabla može se odrediti i drugim mehaničkim sredstvima za naginjanje.

Pri sječi stabla mogu se koristiti rebrasti klinovi od lakog metala, kombinovani (drvometal) i drugi klinovi, uz upotrebu drvenog ili plastičnog malja, s tim što se prethodno list (šina) motorne pile mora izvaditi iz proreza.

Članak 19

Pri radu u krošnji stojećeg (dubećeg) stabla kao što je kresanje ili sječa grana i branje šumskog sjemena primjenjuju se posebne mjere sa bezbjedan rad radnika na visini.

Pri radu iz prethodnog stava radnici su obavezni da koriste kombinezon, odgovarajuću gumenu obuću sa rebrastim gumenim đonom, sigurnosni pojas i šljem, kuke za penjanje i silaženje (penjalice) odnosno odgovarajuće ljestve i pojaseve ili gajtane pričvršćene za sigurnosni pojas.

Radnik koji se nalazi u krošnji stabla ugovorenim znacima održava vezu c radeicima na zemlji, koji se ne smiju nalaziti ispod krošnje stabla.

2. Motorne pile

Članak 20

Za pojedine faze rada na sječi i obradi drveta upotrebljavaju se motorne pile odagovarajuće težine i jačine koje najmanje ugrožavaju bezbjednost i zdravlje radnika na radu u skladu sa tehničkim normativima za primjenu motornih lančanih testera (pila) u šumarstvu.

Članak 21

Motorne pile moraju se redovno održavati u skladu sa uputstvom proizvođača.

Članak 22

Radnik zadužen za upotrebu pile dužan je motornu pilu prije upotrebe pažljivo pregledati i utvrditi da li je:

1. lanac pile ispravan i pravilno zategnut;
2. list pile ispravan;
3. prigušivač buke u izduviom lancu pravilno postavljen;

4. da li su zupci pile dobro naoštreni odnosno da li ima dovoljno ulja za podmazivanje lanca.

Opravka motorne pile vrši se, po pravilu, u radionici, a samo izuzetno manje opravke motorne pile može izvršiti sjekač pod uslovom da to može učiniti stručno i na siguran način.

Članak 23.

Pri radu sa motornom pilom radnici su obavezni da se pridržavaju sljedećeg:

1. puštanje pile u rad vrši sjekač motorista nakon što se sva lica udalje od tog mjesta najmanje dva metra;
2. ukopčavanje lanca pile vrši se prije paljenja;
3. zabranjeno je motornu pilu stavljati u pogon ako lanac pile nije isključen;
4. zabranjeno je provjeravati zategnutost lanca dok motor pile radi na prazno;
5. u slučaju bilo kakvih smetnji pri radu pile, lanac se mora odmah isključiti;
6. prije puštanja u rad motorna pila mora biti očišćena od tragova goriva, maziva i nataložene prljavštine u skladu sa mjerama za zaštitu od požara;
7. pri punjenju rezervoara gorivom zabranjeno je pušenje i upotreba otvorenog plamena;
8. prilikom dužeg nošenja pile motor pile ne smije da radi, a list i lanac pile moraju biti zaštićeni navlakom.

Članak 24.

Dijelovi mašina za skidanje kore koji se obrću, kružne pile (cirkulari) i posebno opasna mjesta na transporterima i druge naprave moraju se mehanički zaštititi.

Opravke mašina mogu se vršiti kada mašine nisu u pogonu odnosno pod naponom.

Članak 25.

Radnici u osnovnoj organizaciji vrše sječu šume sredstvima rada u društvenoj svojini (motorne pile, sjekire i drugi alati).

3. Izrada i izvlačenje drveta

Članak 26.

Obrada posječenog stabla može se započeti kad mu se obezbijedi stabilan položaj.

Pri obradi oborenog stabla na nagnutom terenu radnik mora stajati sa gornje strane stabla.

Kresanje grana sjekirom ili motornom pilom vrši se na suprotnoj strani od mjesta na kome se nalazi radnik. Granje debljih stabala koje se nalaze sa donje strane krešu se po završetku trupljenja, a kod tanjih nakon njihovih okretanja pomoću capina ili obrtača.

Zabranjena je obrada stabla koje leži u vodi.

Članak 27.

Pri izradi i izvlačenju drvnih sortimenata (oblovine, celuloznog, ogrjevnog i drugog kratkog drveta), radnici moraju biti tako raspoređeni da se obezbijedi uskladen i siguran rad koji obavljaju prema dogovorenim zadacima.

Članak 28.

Pokretanje trupaca vrši se capinima, obrtačima i polugama guranjem trupaca od sebe.

Članak 29.

Cijepanje oblovine u drvne sortimente vrši se klinovima od suhog tvrdog drveta i drvenim maljevima koji su na krajevima stegnuti gvozdanim šinama.

Članak 30.

Pravac i mjesto izvlačenja trupaca i drugih drvnih sortimenata određuje odgovorni radnik u skladu sa tehničkim rješenjem u izvedbenom projektu.

Put za izvlačenje drvnih sortimenata mora biti označen, bezbjedan i prohodan.

Članak 31.

Pri otpremi drvnih sortimenata rižom radnici se raspoređuju na sigurna mjesta, a međusobno sporazumijevanje vrši se ugovorenim znacima.

Prije otpreme drvni sortimenti se moraju uredno složiti da prilikom ubacivanja u rižu ne bi došlo do njihovog pomjeranja i ugrožavanja radnika na radu.

Sitno drvo (ogrjevno, jamsko i dr) u pravilu se ne smije slagati kod usta riže u složajevе veće od dva metra.

U neposrednoj blizini usta riže trupci mogu biti složeni i pripremljeni samo u jednom redu.

Složajevi trupaca kod usta riže moraju se smjestiti van domašaja trupaca koji se spuštaju.

Kod usta riže mora se staviti znak upozorenja dokle radnici smiju silaziti u usta riže i o zabrani hodanja i zadržavanja u riži.

Članak 32.

Transport rižom obezbjeđuje se naročito:

1. povećanjem visine stranica riže proširenjem i produbljenjem riže na spoljnoj strani krivine;
2. podizanjem dovoljno jakih i visokih bočnih ograda kod prelaza riže preko puteva, bujičnjaka, brana i drugih objekata;
3. obezbjeđenjem odgovarajućih pješačkih prelaza preko riže;
4. obezbjeđenjem usta riže uređajem koji sprečava da samo drvo krene niz rižu;
5. obezbjeđenjem odgovarajućih sredstava za sporazumijevanje (radio-veza, telefon ili druga sigalizacija) u slučajevima kada se dva kraja riže ne vide.

Članak 33.

Zabranjeno je spuštanje drveta rižom za vrijeme poledice i noću.

Na oštećenim rižama rad se mora odmah obustaviti i može se nastaviti tek kada nedostatak na riži bude otklonjen.

Članak 34.

Radnik koji upravlja zapregom mora biti osposobljen za izvlačenje trupaca, oblovine i drugih drvnih sortimenata.

Članak 35.

Na blago nagnutim i ravnim terenima radnici koji upravljaju zapregom moraju se nalaziti uz zapregu.

Članak 36.

Na izvlačenju trupaca i oblovine na strmom terenu upotrebljava se ruda koja obezbjeđuje siguran rad radnika.

Na jako strmim dionicama put se mora posuti materijalom koji sprečava nekontrolisano klizanje tereta, a radnik koji upravlja zapregom mora ići iza tereta.

Članak 37.

Na strmom terenu put za izvlačenje mora biti osiguran tako da trupci i oblovinama koji se izvlače ne mogu iskliznuti sa staze.

Članak 38.

Na smrznutom ili klizavom ravnom putu razmak između zaprega mora iznositi najmanje 15 metara, dok se na strmom dijelu puta može nalaziti samo jedna zaprega.

Članak 39.

Pri izvlačenju trupaca i oblovine radnik koji upravlja zapregom mora imati capin za pokretanje tereta.

Jedan radnik može pratiti samo jedinu zapregu.

Članak 40.

Za izvlačenje drvnih sortimeinata upotrebljavaju se traktori sa odgovarajućim priključcima i opremom.

Članak 41.

Pod nepovoljnim vremenskim uslovima (kiša, vjeter, snijeg, hladnoća i sl) izvlačenje drvnih sortimenata može se obavljati samo traktorima koji imaju kabinu sa sjedištem za vozača, a u slučajevima kada je to predviđeno posebnim propisom i sjedištem za suvozača.

Traktor sa kabinom mora imati uređaj za lako postavljanje odnosno skidanje kabine.

Kabina traktora mora biti izrađena tako da štiti vozača odnosno suvozača od vremenskih nepogoda, padajućih i visećih grana, udara trupaca i drugih predmeta, povreda u slučaju prevrtanja i slično.

Na vjetrobranu i prozornima kabine ugrađuje se staklo koje omogućava dobru vidljivost naročito prema priključnim oruđima, koje u slučaju loma ne ugrožava vozača odnosno suvozača.

Sjedište vozača mora da bude dobro pričvršćeno da ublažava potrese pri vožnji i da ima oslonac za leđa i noge.

Pedale traktora moraju sa strane biti zaštićene od skliznuća noge.

Traktori moraju biti opremljeni stepenikom ili ljestvama sa ručkama za sigurno penjanje u kabinu i silaženje iz kabine.

U zimskom periodu unutrašnjost kabine mora se zagrijavati i provjetravati.

Pod povoljnim vremenskim uslovima izvlačenje drvnih sortimenata može se obavljati i traktorima bez kabine, koji moraju imati sigurnosni ram radi zaštite radnika u slučaju prevrtanja

Članak 42.

Prije početka rada vozač traktora mora upoznati put kojim će izvlačiti drvene sortimente, kako bi se uvjerio u njegovu sigurnost za bezbjedan rad.

Vlake i pravci izvlačenja trupaca i drugih sortimenata moraju biti vidno označene.

Elementi vlaka i pravci izvlačenja moraju biti prilagođeni tehničkim mogućnostima traktora.

Vozač traktora dužan je pridržavati se uputstva za rukovanje traktorom, naročito u pogledu dozvoljenog opterećenja.

Članak 43.

Traktori koji rade na terenima čiji je nagib veći od 20 stepeni moraju imati pokazivač ugla nagiba i obilježenu kritičnu tačku prevrtanja.

Ako se teret spušta poprečno po padini terena sa nagibom većim od 15 stepeni, gume traktora moraju biti opremljene lancima.

Članak 44.

Vozač traktora mora biti stručno osposobljen za upravljanje traktorom i njegovim priključcima za rad na izvlačenju drvnih sortimenata.

Motor traktora može pustiti u pogon samo vozač ili pod njegovim nadzorom pomoćnik vozača.

Zabranjen je rad neispravnim traktorom i njegovim priključcima.

Članak 45.

Za vrijeme izvlačenja i privlačenja trupaca i druge oblovine traktorom radnici i druga lica ne smiju se nalaziti na liniji vuče, trupcima, niti bilo kom dijelu traktora.

Kod grupnog rada iz prethodnog stava vozač traktora ne smije početi sa radom dok mu pomoćnik ne da ugovoreni znak za početak rada.

Članak 46.

Gusjenice traktora u dužini kabine moraju biti natkrivene čvrstim limom.

4. Šumske žičare

Članak 47

Izvlačenje i iznošenje drveta iz šume na nepogodnim i teško pristupačnim terenima može se vršiti šumskim žičarama.

Šumskim žičarama u smislu ovog pravilnika smatraju se: žični kranovi, gravitacioni kranovi i kružne žičare.

Članak 48

Šumske žičare za prenos trupaca moraju biti projektovane i izgrađene prema savremenim tehničkim dostignućima i propisima o zaštiti na radu.

Prije montaže i demontaže šumske žičare mora se napraviti plan mjera zaštite za bezbjedan rad šumskim žičarama.

Plan mjera iz prethodnog stava sadrži:

1. uzdužni profil šumske žičare;
2. način sidrenja nosećeg užeta;
3. mjesto i način sidrenja motornog čekrka;
4. način obaranja nosećeg užeta;
3. utvrđivanje nategnutosti užeta;
6. podatke o kapacitetu i sastavnim dijelovima šumske žičare (čelično uže, motorni čekrk, kolica, dozvoljena težina tereta i dr.);
7. redosljed montaže i demontaže šumske žičare i organizacija rada šumskom žičarom;
8. sredstva i način sporazumijevanja radnika koji rade na šusokoj žičari;
9. lokaciju i uređenje utovarne i istovarne stanice;
10. način održavanja i opravljanja šumeke žičare.

Prije upotrebe šumska žičara mora biti ispitana i odobrena za upotrebu od strane stručne komisije osnovne organizacije koja žičaru koristi za rad.

Članak 49

Za utovar i istovar drvnih sortimenata koji se transportuju šumskom žičarom moraju se izgraditi utovarne i istovarne stanice i međusobno povezati odgovarajućim sredstvima za sporazumijevanje (telefon, radio-veza, odgovarajuća signalizacija i dr.).

Prostor za utovar i istovar drvetih sortimenata mora biti osposobljen za nesmetan rad.

Promet šumskom žičarom odvija se uz upotrebu dogovorenih signala. Signali moraju biti jasni i istaknuti na vidnom mjestu utovarne i istovarne stanice.

Radnici koji rade na trasi žičare moraju biti upoznati sa dogovorenim signalima.

Ukoliko na utovarnoj odnosno istovarnoj stanici dođe do nagomilavanja drvnih sortimenata koji ugrožavaju bezbjedan utovar ili istovar, odgovorni radnik obustaviće rad.

Članak 50.

Opterećenje šumske žičare i vitla ne smije biti veće od opterećenja koje je odredio proizvođač.

Dozvoljena težina tereta mora se vidno obilježiti na mjestu gdje se teret pričaršćuje na šumsku žičaru.

Članak 51.

Zabranjen je prevoz ljudi šumskom žičarom.

Izuzetno, uz pismeni nalog odgovornog radnika žičarom se mogu voziti radnici koji održavaju i popravljaju šumsku žičaru.

Radnicima koji održavaju šumsku žičaru obezbjeđuju se sigurni uslovi rada (korpe i druga pomagala).

Za vrijeme popravke šumske žičare na žičari ne smije biti trupaca ili drugog materijala koji se prevozi.

Članak 52.

Za vrijeme prenošenja tereta šumskom žičarom radnici se ne smiju nalaziti na trasi žičare.

Trasa šumske žičare mora biti označena upozorenjem na opasnost.

Saobraćajnice i drugi objekti koji se nalaze ispod šumske žičare obezbjeđuje se sigurnom zaštitom.

5. Stovarište drveta

Članak 53.

Na stovarištima drveni sortimenti se moraju poravnati u složajeve, a njihovu stabilnost osigurati.

Članak 54.

Prolazi između složajeva ne mogu biti manji od 1,5 metra.

Složajevi trupaca i druge oblovine ne smiju biti viši od tri metra i osiguravaju se podupiračima.

Trupci i druga oblovina ne smiju se slagati na terenu čiji je nagib veći od 10 stepeni, a kosina složajeva ne smije biti veća od 30 stepeni.

Trupci i druga oblovina ne smiju se slagati na močvarnim i podvodnim terenima.

Kotrljanje trupaca i druge oblovine moraju obavljati najmanje dva radnika pomoću capina ili dugog odtovarajućeg alata koji moraju biti u pložaju koji osigurava njihovu bezbjednost od slučajnog iskliznuća trupaca i druge oblovine.

Članak 55.

Celulozno, destilaciono, ogrjevio i druto kratko drvo (prostorno drvo) može se složiti najviše do visine od dva metra.

Zabranjeno je slaganje prostornog drveta na teren čiji je nagib veći od 15 stepeni.

Radi obezbjeđenja stabilnosti složaja, prostorno drvo se na krajevima mora složiti unakrst ili krajeve naslage osigurati podupiračima.

Članak 56.

Ukoliko se manipulacija obavlja na mehanizovani način, drveni sortimenti mogu se slagati najviše do četiri metra visine

Članak 57.

Stovarišni prostor mora biti ograđen, označen znacima i natpisima upozorenja, a zemljište poravnato, čvrsto i bez otpadaka.

Pri noćnom radu stovarišini prostor i pojedina mjesta rada moraju biti osvijetljena vještačkom svjetlošću jačine najmanje 75 luksa.

Članak 58.

Svi radovi na stovarištima moraju se odvijati pod nadzorom stručnog radnika određenog samoupravnim opštim aktom osnovne organizacije.

Članak 59

Na šumskim stovarištima obezbjeđuju se odgovarajuća skloništa za zaštitu radnika od elementarnih nepogoda.

6. Utovar, istovar i prevoz drvnih sortmenata

Članak 60.

Ručni utovar trupaca i druge oblovine u vozila vrši se sa utovarne rampe, preko čvrstih i stabilno postavljenih lega.

Pod utovarne rampe sa koje radnici vrše utovar mora da bude dovoljno širok i čvrst i da nepečava veća gibanja.

Ukoliko je rampa u nagibu, pod mora imati poprečne letvice koje sprečavaju klizanje radnika, a ukoliko je pod klizav, mora se posipati pijeskom.

Prilikom utovara trupaca i druge oblovine u vozila radnici moraju imati odtovarajuća pomagala za privlačenje, kotrljanje i guranje istih.

Članak 61.

Skidanje trupaca i druge oblovine sa složajeva za utovar vrši se odozgo i to kotrljanjem, a stupci koji podupiru složaj skraćuju se od sloja do sloja.

Složajevi trupaca i druge oblovine viši od jednog metra iznad utovarne površine vozila utovaraju se dizalicama ili drugim nairavama koje omogućavaju siguran utovar.

Članak 62.

Zabranjen je utovar trupaca i druge oblovine kod nagiba lega većeg od 30 stepeni.

Za podupiranje trupaca i druge oblovine koji se utovaraju moraju se upotrebljavati papuče osigurane okovom protiv klizanja i pomjeranja.

Članak 63.

Za vrijeme utovara trupaca i drugih drvnih sortimenata motorno i drugo vozilo u koje se vrši utovar mora biti zakočeno.

Motor vozila iz prethodnog stava mora biti isključen iz rada.

Za vrijeme utovara trupaca i drugih drvnih sortimenata u zaprežio vozilo, stoka mora biti ispregnuta.

Ukoliko se utovar vrši na strmu terenu, vozila moraju biti obezbijedena od prevrtanja.

Članak 64.

Prevoz prostornog drveta, u pravilu, vrši se vozilima sandučarima.

Izuzetno, prevoz prostornog drveta može se vršiti i drugim vozilima ukoliko se teret obezbijedi od ispadanja.

Trupci i druta oblovena natovareni na vozila vezuju se odgovarajućim lancima naprijed, nazad i po sredini.

Stupci vozila koji nisu stabilno pričvršćeni moraju biti izrađeni tako da se mogu otvoriti iz bezbjednog položaja.

Zabranjuje se prevoz radnika na vozilu kojim se prevoze trupci, prostorno drvo ili drugi drveni sortimenti.

Članak 65.

Utovar odnosno istovar drvnih sortimenata dizalicama mogu obavljati samo radnici koji su stručno osposobljeni za takav rad.

Težina tereta koji se ugovara ne smije preći dozvoljenu granicu opterećenja dizalice.

Sjedište za rukovaoca dizalice montirano na stubu dizalice obezbjeđuje se sigurnosnom ogradom. Za vrijeme rada sa dizalicom radnici moraju biti van opasne zone.

Članak 66.

Šumski putevi moraju biti prilagođeni mogućnostima i zahtjevima vozila za prevoz drvnih sortimenata, što se utvrđuje irilikom tehničkog pregleda puta.

Poslije dužeg prekida korištenja šumskog puta i vremenskih nepogoda put se mora ponovo pregledati.

IV - ŠUMSKO UZGOJNI RADOVI

Članak 67.

Radovi na uzgoju i uređivanju šuma, branju šumskog sjemena u krošnjama stabala, smolarenju i rukovanju opasnim i štetnim materijama obavljaju se pod stručnim nadzorom odgovornog radnika u osnovnoj organizaciji odnosno poslodavca.

Članak 68.

Hemijska sredstva za zaštitu drveća, drvnih sortimenata i bilja u šumarstvu upotrebljavaju se kada šteta ne može da se opriječi drugim sredstvima.

Članak 69.

Hemijska sredstva može pripremati, izdavati i upotrebljavati samo radnik koji ispunjava uslove predviđene propisima o uslovima sa proizvodnju, pakiranje, držanje i promet otrova.

Članak 70.

Prskanje, zaprašivanje i posipanje hemijskih sredstava vrši se mašinama, a izuzetno ručno. Za obavljanje poslova, odnosno radnih zadataka pri radu sa hemijskim sredstvima radnicima se moraju obezbijediti odgovarajuća zaštitna sredstva i oprema za ličnu zaštitu.

V - ISHRANA I PRUŽANJE PRVE POMOĆI

Članak 71.

Osnovna organizacija odnosno poslodavac obavezni su svim radnicima koji rade na poslovima odnosno radnim zadacima iz člana 1. stav: 2. ovog , pravilnika obezbijediti topli obrok bez obzira na to da li je na radilištu organizovan smještaj ili se radnici svakodnevno prevoze od mjesta stanovanja do mjesta rada i obratno.

Topli obrok koji se obezbjeđuje radnicima sredinom radnog vremena mora biti raznovrstan i imati najmanje 5432 J (1300 kalorija).

Topli obrok obezbjeđuje se radnicima na mjestu rada.

Članak 72

Šumska radilišta moraju biti povezana pogodnim sredstvima za sporazumijevanje (radio-veza, telefon i dr) radi što efikasnijeg ukazivanja prve pomoći povrijeđenim ili oboljelim radnicima.

Na radilištu mora biti obezbjeđeno odgovarajuće prevozno sredstvo za prevoz povrijećenih odnosno oboljelih radnika.

VI - ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 73.

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje primjena odredaba Pravilnika o higijensko-tehničkim zaštitnim mjerama pri radu na eksploataciji šuma ("Službeni list FNRJ", broj 41/61), koje su preuzete kao odredbe republičkog propisa (član 118. stav 1. tačka 13. Zakona o zaštiti na radu).

Članak 74.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SRBiH".